

APSTIPRINĀTS
Ar Valsts tiesu ekspertīžu biroja vadītājas
15.06.2012. rīkojumu Nr.01-02/153.

VALSTS TIESU EKSPERTĪŽU BIROJA 2011. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

Rīga 2012

Saturs

Lietotie saīsinājumi	3
1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja pamatinformācija.....	4
1.1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja juridiskais statuss	4
1.2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja politikas jomas, darbības virzieni un īstenotās budžeta programmas.....	4
1.3. Pārskata gada galvenie uzdevumi.....	5
2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja finanšu resursi un darbības rezultāti	5
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	5
2.2. Darbības galvenās aktivitātes un to mērķi, plānotie rezultāti un to izpildes analīze	6
2.2. Informācija par pakalpojumiem	11
2.3. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana.....	11
3. Valsts tiesu ekspertīžu biroja personāls	12
4. Valsts tiesu ekspertīžu biroja komunikācija ar sabiedrību	14
5. 2012.gadā plānotie pasākumi	14

Lietotie saīsinājumi

ENFSI	Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācija (<i>European Network of Forensic Science Institutions</i>)
ISO	Starptautiskā standartizācijas organizācija (<i>International Organization of Standardization</i>)
LATAK	Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs
MK	Ministru kabinets
TM	Tieslietu ministrija
VTEB	Valsts tiesu ekspertīžu birojs
ZRTEC	Ziemeļrietumu tiesu ekspertīžu centrs

1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja pamatinformācija

1.1. Valsts tiesu ekspertīžu biroja juridiskais statuss

2011.gada 10.oktobrī apritēja 90 gadi kopš pirmās Latvijas brīvvalsts MK pieņēma lēmumu par Zinātniskās tiesu ekspertīzes institūta izveidi. Jau tajā laikā valstsvīri saprata, ka tiesu ekspertīžu iestāde ir absolūti nepieciešama un neatņemama tiesību sargājošo institūciju sastāvdaļa. Gadu gaitā iestādes pakļautība un nosaukumi vairākkārt mainījušies – kopš 2001.gada janvāra Valsts tiesu ekspertīžu birojs. Nobriestot Latvijas valstij un tās tiesībsargājošajām iestādēm, pakāpenisku izaugsmi piedzīvoja VTEB, un šobrīd tā ekspertu darbs ieņem aizvien nozīmīgāku lomu kriminālprocesā, civilprocesā un administratīvajā procesā.

VTEB ir TM padotības iestāde, kuras kompetencē ir dažāda veida tiesu ekspertīžu izdarīšana, pamatojoties uz izmeklētāju, prokuroru un tiesas lēmumiem, kā arī citu juridisku un fizisku personu iesniegumiem (MK 2004. gada 14. septembra noteikumi Nr. 793 „Valsts tiesu ekspertīžu biroja nolikums”). 2008.gada 20.jūnijā VTEB akreditēts atbilstoši LVS EN ISO/IEC17025:2005 standarta „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām.

1.2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja politikas jomas, darbības virzieni un īstenotās budžeta programmas

VTEB sniedz atbalstu TM tiesu ekspertīžu jomas politikas veidošanā Latvijā un ir vadošā iestāde valstī tiesu ekspertīžu veikšanā. Eksperta atzinums kā viens no pierādīšanas līdzekļiem ieņem aizvien nozīmīgāku lomu kriminālprocesā, civilprocesā un administratīvajā procesā. Minētais ir saistīts ar to, ka ekspertīzes rezultātā noskaidrotie fakti ir pamatoti ar objektīviem un zinātniskiem pētījumiem. Vienlaicīgi ar tiesu ekspertīzes nozīmes palielināšanos aizvien augstākas prasības procesa virzītāji, tiesa un sabiedrība izvirza tiesu ekspertu kvalifikācijai un pielietotajām izpētes metodēm. Kvalitātes pārvaldības sistēmas uzturēšana un akreditēto ekspertīžu jomu skaita paplašināšana šobrīd ir viena no svarīgākajām VTEB darbības prioritātēm, kas dod iespēju gan VTEB darbiniekiem, gan arī ekspertīžu noteicējiem būt pārliecinātiem par iegūto rezultātu pareizību un izmantoto metožu atbilstību Eiropas tiesu ekspertīžu laboratoriju praksei.

Pamatojoties uz funkcionālo pienākumu sadali atbilstoši MK 2003. gada 29. decembra rīkojumam Nr. 825 „Par Valsts policijas reorganizāciju”, VTEB nodrošina tiesu autotehniskās, rokrakstu, reljefo identifikācijas zīmju un ķīmisko ekspertīžu - augsnes, augu valsts izcelsmes objektu, šķiedru, laku un krāsu, stikla, polimēru, metālu un to sakausējumu, autotransporta spuldziņu izpētes veikšanu. VTEB ir vienīgā ekspertīžu iestāde valstī, kur iespējama šāvienu pēdu morfoloģiskā un ķīmiskā izpēte ar skenējošo elektronu mikroskopu. Līdztekus minētajiem prioritārajiem darbības virzieniem VTEB veic dokumentu tehniskās, autorības, infotehniskās, daktiloskopiskās un trasoloģiskās ekspertīzes. Tiesu ekspertu reģistrā (<http://www.ta.gov.lv/index.php/lv/17/717/index.html>) var iepazīties ar VTEB sertificēto tiesu ekspertu sarakstu.

Lai nodrošinātu klientiem sniegto pakalpojumu kvalitāti, VTEB eksperti aktīvi darbojas dažādās ENFSI ekspertu darba grupās, kas dod iespēju harmonizēt izpētes metodes, piedalīties starplaboratoriju prasmes pārbaudēs un sadarboties sarežģītu gadījumu izpētē.

VTEB darbinieki regulāri piedalās izmeklētāju, inspektoru un tiesnešu apmācības procesā.

VTEB darbība 2011.gadā finansēta no budžeta programmas 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība”.

1.3. Pārskata gada galvenie uzdevumi

Galvenie plānotie uzdevumi 2011.gadā:

- paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar dokumentu tehniskās izpētes ekspertīžu jomu, stikla ekspertīžu jomu, naftas produktu un viegli gaistošu vielu ekspertīžu jomu un krāsu materiālu un pārklājumu ekspertīžu jomu;
- sagatavot polimēru izstrādājumu ekspertīžu jomu akreditācijai un iesniegt LATAK pieteikumu jomas akreditācijai;
- turpināt darbu ENFSI un ENFSI darba grupās, piedalīties darba grupu gadskārtējās sanāksmēs;
- organizēt ENFSI šķiedru un matu tiesu ekspertu grupas ikgadējo sanākumi, ugunsgrēku un sprādzienu izpētes grupas ikgadējo sanākumi, pirkstu pēdu izpētes ekspertu grupas ikgadējo sanākumi;
- turpināt lekciju darbu un praktiskās nodarbības tiesnešiem, topošajiem un esošajiem tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem.

2. Valsts tiesu ekspertīžu biroja finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

VTEB budžetu 2011.gadā veidoja programma 01.00.00 (klasifikācijas kods 11.00.00) „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” ar budžetu LVL 552994. Budžeta līdzekļu izlietojums un radītāju izpilde 2011.gadā un to salīdzinājums ar 2010.gadu atspoguļots 1.tabulā.

Salīdzinot ar 2010.gadu, 2011.gadā budžets palielināts par 13%, t.i. LVL 64265. Būtiskākais palielinājums saistīts ar 2011.gadā plānotajām trīs ENFSI darba grupu sanāksmēm – Eiropas šķiedru un matu ekspertu sanākumi jūnijā, Eiropas ugunsgrēku un sprādzienu izpētes ekspertu grupas sanākumi septembrī un Eiropas daktiloskopijas ekspertu grupas sanākumi septembra vidū, kuru organizēšanas izdevumus sedza no iemaksātām dalības maksām.

2011.gadā nav palielināts budžets atlīdzībai un sakarā ar to VTEB darbiniekiem, tai skaitā ekspertiem, joprojām ir samazināta darba slodze, neskatoties uz to, ka saņemto ekspertīžu skaits praktiski nav mainījies. Ekspertu pienākumi un funkcijas, neskatoties uz noteikto nepilna laika darba nedēļu un līdz ar to arī samazināto atalgojumu, nav mazinājušies. Iepriekšminētā iemesla dēļ eksperta darbu VTEB pamet vai paliek uz pusslodzi aizvien vairāk tiesu eksperti. 2011.gadā darbu VTEB ir atstājuši 4 eksperti. Minētais palielina ekspertīžu izpildes termiņus, kas savukārt pagarina izmeklēšanas laiku krimināllietās un lietu izskatīšanas laiku tiesās. Ekspertīžu termiņi infotehniskajā ekspertīzē ir aptuveni divi gadi, autotehniskajā ekspertīzē, dokumentu tehniskajā un rokrakstu ekspertīzē – 3 mēneši. Ekspertu trūkums rada neapmierinātību ne tikai procesa virzītājos, bet arī procesos iesaistījās personās, kas vairo sabiedrības negatīvo nostāju pret izmeklēšanas un lietu izskatīšanas procesiem valstī.

Kapitālieguldījumiem atvēlētais finansējums LVL 25495 apmērā izlietots nemateriālo ieguldījumu un pamatlīdzekļu iegādei. Iegādāti sekojoši nemateriālie ieguldījumi – autotehnisko ekspertīžu vajadzībām *Tahoscan 4 Trans*, datorprogramma *PC Crash 9.0*, infotehniskajām ekspertīzēm datorprogrammas *EnCase* un *CD/DVD Inspector* un pamatlīdzekļi – UV/VIS spektrofotometrs *Specord 200 Plus* ķīmisko ekspertīžu vajadzībām, video boreskopi BR200 un BR 250 reljefo numura zīmju izpētei, invertais mikroskops Leica DM ILM krustojošos līniju izpētei.

ENFSI dalības maksai atvēlēti LVL 2640.

2011.gada ieņēmumi par maksas pakalpojumiem bija plānoti LVL 8000, faktiski saņemts LVL 12643.

2011.gadā budžeta programma 01.00.00 „Tiesu ekspertīžu zinātniskā pētniecība” apgūta 95 % vai LVL 522678 apmērā, neizpilde ir 5% vai LVL 30316, kur LVL 24186 ir plānotās, bet nesaņemtās dalības maksas par darba grupu sanāksmēm. Kapitālie ieguldījumi apgūti 100 %.

1.tabula

Pamatbudžeta programmas finansējums un tā izlietojums (latos)

N.p.k.	Finansiālie rādītāji	2010.gada (faktiskā izpilde)	2011. gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	497048	542147	517962
1.1.	dotācijas	482432	477143	477143
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	14616	65000	40819
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	488709	552994	522678
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	468230	527499	497566
2.1.1.	kārtējie izdevumi	466824	524859	494930
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas, sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	1406	2640	2636
2.1.5.	uzturēšanas izdevumi transfertiem	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	20479	25495	25112

2.2. Darbības galvenās aktivitātes un to mērķi, plānotie rezultāti un to izpildes analīze

2011.gadā VTEB neīstenoja jaunas politikas iniciatīvas. Esošais VTEB budžets atļauj nodrošināt tikai pamatfunkciju un uzdevumu izpildi.

Kvalitatīva, zinātniski pamatota tiesu ekspertīžu veikšana

2011. gadā VTEB veiktas 1974 ekspertīzes, kas salīdzinājumā ar 2010.gadu ir par 4 ekspertīzēm mazāk. Būtiskākais pieprasījuma pieaugums ir informācijas tehnoloģiju ekspertīžu jomā, kurā ekspertīžu skaits ir palielinājies vairāk par 3 reizēm, kā arī krāsu materiālu un pārklājumu izpētes jomā un daktiloskopijā – papildārlīniju pēdu vizualizēšanā. Būtiskākais samazinājums ir grafiskajā (rokkrakstu) ekspertīžu jomā, kas saistīts ar pieprasījuma samazināšanos, vienlaikus saglabājoties paaugstinātai ekspertīžu slodzei katram ekspertam. Citās ekspertīžu jomās pieprasījums iekļaujas ikgadējās dinamikas robežās.

Lielākā daļa no ekspertīzēm ir veiktas kriminālprocesā (82%) vai iesniegumu pārbaudes stadijā (13%). Civilprocesā ir veiktas 3,5%, bet administratīvajā procesā tikai 0,5% no kopējā ekspertīžu skaita. Ekspertīzes, kuras veiktas pamatojoties uz personu iesniegumiem, veido aptuveni 1% no kopējā ekspertīžu skaita.

2011.gadā VTEB veikto ekspertīžu skaits ir apkopots 2.tabulā.

Vidējais ekspertīžu veikšanas ilgums 2011.gadā salīdzinājumā ar 2010.gadu ir pieaudzis no 42 līdz 49 dienām. Pieaugums ir saistīts ar vairākiem faktoriem. Finansiālu iemeslu dēļ lielākajai daļai ekspertu ir samazināta darba slodze, palielinājies darbietilpīgo daudzobjektu ekspertīžu skaits. Būtisku ieguldījumu vidējā izpildes termiņa pieaugumā dod

krasais informācijas tehnoloģiju ekspertīžu pieaugums pēdējā gadā, kuru izpildes laiki ir vairāk par gadu.

2.tabula

2011.gadā veikto ekspertīžu skaits

Nr.p. k.	Kods*	Ekspertīžu specialitāte	Ekspertīžu skaits 2010.gadā	Ekspertīžu skaits 2011.gadā
1.	02.01	Augsnes izpēte	9	7
2.	03.01	Transportlīdzekļu tehniskā stāvokļa izpēte	58	47
3.	03.02	Sadursmes mehānisma izpēte	480	512
4.	06.02	Dzīvnieku matu izpēte	0	3
5.	07.01	Augu valsts objektu izpēte	2	2
6.	08.01	Daktiloskopiskā identifikācija	25	21
7.	08.02	Papillārlīniju pēdu vizualizēšana	44	59
8.	09.01	Dokumentu tehniskā izpēte	112	130
9.	13.01	Reljefo identifikācijas zīmju izpēte	216	198
10.	14.01	Informācijas tehnoloģiju izpēte	36	48
11.	15.	Ķīmiskā ekspertīze	12	6
12.	15.01	Dokumentu materiālu izpēte	18	9
13.	15.02	Krāsu materiālu un pārklājumu izpēte	100	154
14.	15.03	Metālu un sakausējumu izpēte	17	26
15.	15.05	Naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu izpēte	19	33
16.	15.08	Polimēru izstrādājumu izpēte	23	14
17.	15.12	Stikla, keramikas un to izstrādājumu izpēte	38	41
18.	15.13	Šķiedru materiālu un to izstrādājumu izpēte	75	57
19.	15.14	Šāviena pēdu ķīmiskā izpēte	22	23
20.	18.01	Rakstīta teksta lingvistiskā izpēte	1	2
21.	22.01	Grafiskā (rokrakstu) izpēte	617	540
22.	27.	Trasoloģiskā izpēte	54	35
		Kopā gadā	1978	1974

* - atbilstoši 2011.gada 21.jūnija MK noteikumiem Nr.466 „Tiesu ekspertu specialitāšu klasifikators”

VTEB eksperti 2011.gadā 137 reizes aicināti uz tiesas sēdēm, t.sk. 63 reizes eksperti snieguši liecības. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu tiesās sniegto liecību īpatsvars ir samazinājies, kas saistīts ar jaunas tiesu prakses ieviešanu civilprocesā un ekspertu aicināšanu uz tiesu sēdēm, lai brīdinātu.

2011.gadā turpinājās iepriekšējos gados uzsāktā prakse, kad eksperta atzinumu pārbauda otrs jeb „ēnu” eksperts. Lai gan šāda prakse palielina ekspertu slodzi un pasūtījumu izpildes termiņus, vienlaikus tā nodrošina eksperta atzinuma augstāku kvalitāti un rezultātu objektivitāti.

Mācību metodiskais darbs ar klientiem

Lai nodrošinātu iesniegto materiālu atbilstību ekspertīžu prasībām, 2011.gadā turpinājās darbs ar klientiem. Tiesībsargājošo iestāžu darbiniekiem ir sniegtas rakstiskas un mutiskas konsultācijas ekspertīžu jautājumos. Saskaņā ar VTEB darba plānu un pamatojoties uz iestāžu pieprasījumiem, ir noorganizēti 7 semināri ekspertīžu noteicējiem (sk.3.tabulu):

3.tabula

2011.gadā VTEB organizētie semināri ekspertīžu noteicējiem

Tēma	Mērķauditorija	Datums
„Aktuālie jautājumi dokumentu tehniskajā ekspertīzē”, „Dokumentu vecuma noteikšanas iespējas”, „Rokrakstu ekspertīzes iespējas, materiālu sagatavošana ekspertīzei”.	Šķīrējtiesu darbinieki	09.02.2011.
„Ķīmiskās ekspertīzes, to iespējas un noteikšana”.	Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes 1.biroja 1.nodaļas darbinieki	31.03.2011.
Kvalifikācijas kursi "Notikuma vietas apskate".	Eksperti, kriminālisti	08.04.2011.
„Kriminālprocesa ietvaros ekspertīzei izņemto datoru apskate”, „Datortehnikas izņemšana”.	Valsts ieņēmuma dienesta darbinieki	15.04.2011.
„Autotehniskās ekspertīzes aktuālie problēmjautājumi un jaunākās iespējas tiesu autotehniskajā ekspertīzē”.	Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Satiksmes administratīvo pārkāpumu izskatīšanas biroja darbinieki	09.05.2011.
”Valsts tiesu ekspertīžu birojā veicamās ekspertīzes”.	Administratīvo tiesu tiesneši	11.10.2011.
”Valsts tiesu ekspertīžu birojā veicamās ekspertīzes”.	Tiesneša amata kandidāti	01.-02. 11. 2011.

VTEB ir novadīta lekcija un mācību ekskursija Humbolta Universitātes (Vācija) Juridiskās fakultātes studentiem, kā arī trīs lekcijas un mācību ekskursijas Latvijas Universitātes studentiem – Juridiskās fakultātes 5.semestra studentiem un Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes studentiem.

Prezentācijas un zinātniskās publikācijas

- 2011.gadā VTEB eksperti prezentējuši un publicējuši šādus darbus:
- ENFSI šķiedru ekspertu darba grupas mikroskopijas seminārā Delftā (Nīderlandē), (23.-25.11.2011.) referāts par tēmu „*Microchemical Testing of Natural Fibers*”;

- ENFSI pirkstu pēdu ekspertu darba grupas gadskārtējā sanāksmē Rīgā (14.-16.09. 2011.) referāti par tēmām „*Accreditation Process at SFBS/Latvia*” un „*Training and Validation of VMD 560*”;
- Rīgas Tehniskās universitātes 52. starptautiskā zinātniskā konferencē (13-16.10. 2011.) prezentācija „Automobiļa kustības ātruma noteikšana pēc sadursmē radītajām deformācijām”;
- Apvienotajā pasaules latviešu zinātnieku 3. kongresā un Letonikas 4. kongresā (24- 27. 10. 2011.) prezentācija „Automobiļa virsbūves deformācijas atkarībā no kustības ātruma”;
- ENFSI rokrakstu ekspertu darba grupas sanāksmē Delftā (Nīderlandē) (26.-29.10. 2011.) prezentācija „Validācija rokrakstu ekspertīzē”;
- Baltijas valstu rokrakstu ekspertu sanāksme Igaunijas Tiesu ekspertīžu institūtā, Tallinā, (9. – 10.06.2011.) prezentācijas „*Report and Scale of Conclusion in Latvia State Forensic Science Bureau*” un “*Collaborative Test in Handwriting Examination*”;
- Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes II juridiskās zinātnes doktorantu un zinātniskā grāda pretendentu zinātniski-praktiskā konferencē (17.06.2011.) referāts: „Strūklas drukas iekārtas identificējošās izpētes iespējas”. Tēzes publicētas Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes II juridiskās zinātnes doktorantu un zinātniskā grāda pretendentu zinātniski-praktiskās konferences tēžu krājumā;
- S.Silarāja, O.Priedīte, V.Freidenfelds „Tiesu eksperta statusa tiesiskais regulējums Latvijā”, Baltijas Starptautiskās akadēmijas zinātniski teorētiskais žurnāls „Administratīvā un Kriminālā Justīcija” Nr. 1 (54) 2011. (ISSN 1407-2971) – 3.-8.lpp.;
- S.Silarāja, O.Priedīte, V.Freidenfelds „Kompleksās izpētes iespējas dokumentu tehniskajā ekspertīzē”. Raksts iesniegts publicēšanai Baltijas Starptautiskās akadēmijas zinātniski teorētiskā žurnālā „Administratīvā un Kriminālā Justīcija”;
- V.Freidenfelds „Lodīšu pildspalvas pastu ierakstu vecuma noteikšana”, publicēts Daugavpils Universitātes akadēmiska apgādā „Saule”: ISBN 978-9984-14-521-1, Daugavpils, 2011, I, 228-236.

Dalība Eiropas tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijā un ekspertu darba grupās

VTEB aktīvi piedalās ENFSI un tās ekspertu darba grupās kopš 1997.gada.

Darbojoties ENFSI, ekspertiem ir iespēja piedalīties dažādu specialitāšu Eiropas tiesu ekspertu darba grupās un kopējos projektos tiesu ekspertīzes jomā, izmantojot starptautiskos fondus, kā arī nepieciešamības gadījumā veikt lietisko pierādījumu (pēdu, objektu) padziļinātu izpēti, ja to nav iespējams veikt VTEB. Tāpat ENFSI dod iespēju nodrošināt darbiniekiem pieredzes apmaiņu un kvalifikācijas celšanu augstāka līmeņa laboratorijās, nodrošināt ātru un pilnvērtīgu informācijas apmaiņu problemātisku jautājumu risināšanā, regulāri piedalīties starptautiskās prasmes pārbaudēs, kā arī iegūt akreditēto ekspertīžu iestāžu atbalstu un palīdzību starptautisko kvalitātes sistēmas standartu uzturēšanā tiesu ekspertīžu iestādē.

VTEB eksperti ir pilntiesīgi biedri Kvalitātes un kompetences komitejā, desmit ENFSI darba grupās (šķiedru, krāsu un stikla, ugunsgrēku un eksploziju izraisošo materiālu izpētes, rokrakstu, dokumentu, pirkstu pēdu, trasoloģiskās izpētes, ceļu satiksmes negadījumu analīzes, infotehnoloģijas ekspertīzes un šaujamieroču darba grupās), kā arī matu izpētes tiesu ekspertu speciālā projektu grupā (2011.gadā grupa apvienojās ar ENFSI šķiedru ekspertu darba grupu).

2011.gadā VTEB noorganizēja trīs Eiropas tiesu ekspertu darba grupu sanāksmes Latvijā:

- Eiropas šķiedru un matu ekspertu grupas sanāksmē (14.-17.jūnijs) piedalījās 68 tiesu eksperti no 35 valstīm, tai skaitā eksperti no ASV, Gruzijas, Izraēlas, Ķīnas. Sanāksmē apsprieda tādus jautājumus kā piesārņojums, tā ietekme uz rezultātu interpretāciju, šķiedru

lokalizācija un šķiedru noturība uz priekšmetu virsmām. Matu eksperti savā darbā uzmanību pievērša starplaboratoriju testu izveidei un to nozīmei ekspertu kompetences apliecināšanā.

- Eiropas ugunsgrēku un sprādzienu izpētes ekspertu grupas sanāksmē (30.08.-02.09.) piedalījās 49 tiesu eksperti no 23 valstīm. Sanāksmes darbu organizēja gan priekšlasījumu veidā, gan trīs darba grupās – degšanu veicinošu vielu izpētes grupa, ekspertu apmācības un kompetences grupa un sprādzienu izpētes grupa. Sanāksmē turpinājās darbs pie labas prakses rokasgrāmatas izstrādes. Svarīga sanāksmes daļa bija veltīta ekspertu pieredzes apmaiņai, risinot sarežģītus gadījumus. Degšanu veicinošu vielu izpētes grupa strādāja pie tādiem ekspertu praksē nozīmīgiem jautājumiem kā jomas validācija un akreditācija, viegli uzliesmojošu šķidrums identifikācijas kritēriji.

- Eiropas daktiloskopijas ekspertu grupas sanāksmē (14.-16.septembris) piedalījās 88 dalībnieki no 29 valstīm un 7 kompānijas, kas nodarbojas ar daktiloskopijas jomā pielietojamā aprīkojuma, programmatūras un materiālu ražošanu un izplatīšanu. Sanāksmes dalībnieki noklausījās prezentācijas par tēmām, kas saistītas ar akreditācijas problēmām, pārskatu par prezentācijām starptautiskajos daktiloskopijas semināros, par pētniecisko darbu daktiloskopijas jomā dažādās Eiropas valstu tiesu ekspertīžu iestādēs. Pirkstu pēdu attīstīšanas apakšgrupā prezentācijas bija veltītas pirkstu pēdu attīstīšanai, izmantojot metālu uzputināšanas vakuumā metodi, pirkstu pēdu attīstīšanai uz metāla virsmām (patronām, čaulām), kā arī dalībnieki veica praktiskos darbus. Identifikācijas darba grupas dalībnieki pārsprida 2010. gada identifikācijas testa rezultātus, analizēja „mājas darbus” un veica praktiskos darbus identifikācijā.

2011.gadā VTEB iesaistījās ENFSI realizētajā projektā „Eiropas mentorings tiesu ekspertīžu laboratoriju akreditācijai”, kurā darbojas kā viena no četrām akreditētajām mentoru laboratorijām. VTEB sadarbības partneris šajā projektā ir Krievijas Ziemeļrietumu tiesu ekspertīžu centrs Sanktpēterburgā. Projekta mērķis ir 3 gadu laikā Krievijas ZRTEC ieviest kvalitātes pārvaldības sistēmu un sagatavot vairākas ekspertīžu jomas akreditācijai. 2011.gadā notika vairākas abu iestāžu pārstāvju tikšanās gan Rīgā, gan Sanktpēterburgā, kas ietvēra iepazīšanos ar abu iestāžu darbu, pieredzes apmaiņu, dokumentu analīzi, darbības plāna izstrādi un Krievijas ZRTEC pārstāvju dalību vairākos VTEB veiktajos iekšējos auditos. Lai Krievijas eksperti iegūtu pieredzi dalībai prasmes pārbaudēs un identificētu nepieciešamos uzlabojumus savā darbā, VTEB eksperti sagatavoja materiālus šķiedru un dokumentu (zīmogu nospiedumu) izpētē, kā arī izvērtēja Krievijas ZRTEC ekspertu iegūtos rezultātus.

Starptautiskā sadarbība

2011.gadā VTEB darbinieki noorganizējuši 3 starptautiskus seminārus/apspriedes:

- 14.-17.jūnijā ENFSI šķiedru un matu ekspertu grupas sanāksmi (sk.iepriekš),
- 30.augustā – 2.septembrī ENFSI ugunsgrēku un sprādzienu izpētes ekspertu grupas sanāksmi (sk.iepriekš),
- 14.- 16.septembrī ENFSI daktiloskopijas ekspertu grupas sanāksmi (sk.iepriekš).

2011.gada oktobrī VTEB viesojās Azerbaidžānas Tiesu ekspertīžu centra delegācija. Azerbaidžānas speciālisti iepazīs ar VTEB ieviesto kvalitātes pārvaldības sistēmu un prasībām akreditācijai tiesu ekspertīžu laboratorijās, kā arī ar dažāda veida ekspertīzēm un ekspertīžu iespējām.

VTEB darbojas Baltijas valstu (Igaunijas, Latvijas, Lietuvas) Tiesu ekspertīžu iestāžu asociācijā. Asociācija ir izveidota 1999.gadā un atbilstoši Baltijas valstu Tiesu ekspertīžu iestāžu vadītāju parakstītajam savstarpējās saprašanās memorandam tās mērķis ir radīt labvēlīgus apstākļus tiesām saiknēm un sadarbībai starp ekspertiestādēm. Sadarbība notiek organizējot pieredzes apmaiņas vizītes, konsultācijas, seminārus un citus līdzīgus pasākumus. Asociācijas uzdevums ir veidot kopīgu publikāciju izdošanu par tiesu ekspertīžu institūciju tiesisko aspektu un pielietoto metodoloģiju, kā arī veicināt starpvalstu ekspertiestāžu sadarbību gadījumos, kad nepieciešams veikt kopīgu pētījumu. Baltijas Tiesu ekspertīžu

iestāžu asociācijas saprašanās memorandā ir noteikts, ka asociācijas vadību uzņemas pēc kārtas katra ekspertiestāde, un tās pilnvaru laiks ir viens gads.

Normatīvo aktu projektu izstrāde

VTEB vadītāja 2011.gadā turpināja strādāt TM darba grupā, kuras uzdevums ir izstrādāt grozījumus Tiesu ekspertu likumā. VTEB vadītāja vada Tiesu ekspertu padomi, VTEB vadītājas vietnieks ir iekļauts Tiesu ekspertu sertifikācijas komisijas sastāvā.

2011.gadā VTEB eksperti turpināja darbu tiesu ekspertu dažādu specialitāšu apmācību programmu projektu izstrādē, kā arī piedalījās tiesu ekspertu kandidātu mācību ekspertīžu recenzēšanā.

2.3. Informācija par pakalpojumiem

VTEB saskaņā ar MK 2010.gada 26.janvāra noteikumiem Nr.80 „Grozījums Ministru kabineta 2008.gada 4.augusta noteikumos Nr.616 „Noteikumi par Valsts tiesu ekspertīžu biroja maksas pakalpojumu cenrādi”” sniedz maksas pakalpojumus – veic ekspertīzes pēc juridisku un fizisku personu iesniegumiem un tiesu lēmumiem civillietās visos VTEB kompetencē esošajos ekspertīžu veidos.

VTEB ir izveidota maksas pakalpojumu iesnieguma veidlapa, kas ir pieejama gan VTEB mājas lapā, gan VTEB kancelejā un kuru klientam ir iespējams aizpildīt arī iesnieguma iesniegšanas dienā.

2011. gadā veiktas 112 maksas ekspertīzes.

2.4. Kvalitātes vadības sistēmas uzturēšana un pilnveidošana

VTEB kvalitātes politika ir orientēta uz efektīvas pārvaldības sistēmas uzturēšanu un nepārtrauktu pilnveidošanu atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 prasībām, veicinot nekļūdīgu, precīzu procesu izpildi VTEB, tādējādi apmierinot klientu prasības.

Kvalitātes vadības jomā 2011.gadā VTEB darba prioritāte bija apliecināt kvalitātes pārvaldības sistēmas efektivitāti, saglabājot VTEB akreditāciju, un paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar dokumentu tehniskās izpētes, stikla, naftas produktu un viegli gaistošu vielu, krāsu materiālu un pārklājumu ekspertīžu jomām. 2011.gada 16.-17. un 24.martā notika LATAK uzraudzības vizīte VTEB, kurā auditori vērtēja VTEB darbības atbilstību LVS EN ISO/IEC 17025 standarta un VTEB kvalitātes pārvaldības sistēmas prasībām, to ieviešanas un pielietošanas efektivitāti, kā arī kompetenci veikt stikla, naftas produktu un viegli gaistošu vielu, krāsu materiālu un pārklājumu, dokumentu un rokrakstu izpēti. Novērtēšanā konstatēja 1 neatbilstību un divus novērojumus, no kuriem vienu VTEB darbinieki novērsa jau novērtēšanas laikā. VTEB ir veikti pasākumi, lai konstatētās nepilnības novērstu.

2011.gada 8.jūnijā LATAK pieņēma lēmumu saglabāt VTEB akreditāciju atbilstībai LVS EN ISO/IEC17025:2005 standarta „Testēšanas un kalibrēšanas laboratoriju kompetences vispārīgās prasības” prasībām visā piešķirtajā akreditācijas sfērā (rokraksta/paraksta identificēšana; pirkstu pēdu vizualizēšana un identificēšana, tekstilšķiedru izpēte, reljefo identifikācijas zīmju izpēte) un paplašināt akreditācijas sfēru ar četrām uzraudzības vizītē novērtētajām ekspertīžu jomām.

Pārskata periodā VTEB strādāja pie normatīvo un kvalitātes sistēmas dokumentu izstrādes un aktualizācijas; izstrādāti 7 jauni metožu apraksti un sagatavotas 17 jaunas metožu aprakstu versijas; stikla, dokumentu, krāsu materiālu un pārklājumu, naftas produktu un viegli uzliesmojošo vielu ekspertīžu jomās sakārtotas un papildinātas datu bāzes un kolekcijas, izpētes metožu validācijas rezultāti apkopoti validācijas ziņojumos. Sagatavoti metodiskie norādījumi „Dokumentu izpēte neredzamajos staros” un „Drukātā teksta aprakstu terminoloģija, izmantojot teksta redaktora *Microsoft Word* rādītājus”, veikti pētījumi

„Pazīmes, kas liecina par ierakstu izpildīšanu ar kreiso roku” un „Pirkstu pēdu vizualizācija ar metāla uzputināšanas vakuumā metodi uz dažāda veida polimēru materiālu virsmām”.

Lai noskaidrotu VTEB klientu vēlmes, uzlabotu sadarbību un pilnveidotu darba kvalitāti, VTEB no 2006. līdz 2010.gadam aktīvi izplatīja klientu aptaujas anketas un analizēja no tām saņemto informāciju. Dati par minēto periodu ir apkopoti, izvērtēti un veikta tendenču novērtēšana. VTEB darbinieki ar klientu vērtējumu un tā izmaiņām var iepazīties VTEB intranetā. Klientu izteiktie ierosinājumi un piezīmes ir ņemtas vērā, novērtējot VTEB darba efektivitāti un plānojot darbības uzlabojumus. 2011.gada beigās VTEB klientu aptaujas anketu aktualizēja, tā ir pieejama VTEB mājas lapā un klientu pieņemšanas telpā.

Lai pārliecinātos par VTEB darbības atbilstību izstrādātās pārvaldības sistēmas, standarta LVS EN ISO/IEC 17025 un normatīvo dokumentu prasībām, saskaņā ar noteikto grafiku un procedūram, pārskata periodā ir veikti 11 iekšējie kvalitātes pārvaldības sistēmas audiiti visās VTEB struktūrvienībās, t.sk. pārbaudīta trīs iekšējo normatīvo aktu prasību ievērošana. Auditā gaitā konstatētās neatbilstības norādīja uz nepieciešamību veikt vairāku normatīvo aktu aktualizāciju. Lielākā daļa auditos atklāto neatbilstību novēršanas paredzētajos termiņos, regulāri notiek korektīvo darbību efektivitātes monitorings.

TM 2011.gadā nav veikusi auditus VTEB. Taču 2011.gadā VTEB darbinieki veica pasākumus TM 2010.gada audita ziņojumā konstatēto nepilnību novēršanai.

Lai veiktu ekspertu darba kvalitātes monitoringu un identificētu nepieciešamos uzlabojumus, VTEB eksperti regulāri piedalās starptautiskās prasmes pārbaūžu programmās un veic iekšējās prasmes pārbaudes. 2011.gadā eksperti piedalījās 6 starptautiskās prasmes pārbaūžu programmās, no kurām 5 bija ENFSI organizētas, bet 1 - CTS (*Collaborative Testing Services/ Prasmes pārbaūžu serviss*), 2 Baltijas valstu starplaboratoriju prasmes pārbaudēs rokrakstu un autotehniskajā ekspertīzē, kā arī organizēja 2 Baltijas valstu starplaboratoriju prasmes pārbaudes rokrakstu un dokumentu ekspertīzē. Prasmes pārbaūžu rezultāti izvērtēti protokolos, nepieciešamības gadījumā noteiktas un veiktas korektīvās darbības.

Lai nodrošinātu eksperta atzinumu kvalitāti un gūtu apliecinājumu VTEB ekspertu kompetencei, turpinās darbs pie pārvaldības sistēmas uzturēšanas un pilnveidošanas, ekspertīžu rezultātu iekšējās kvalitātes kontroles sistēmas pilnveidošanas, jaunu ekspertīžu jomu sagatavošanas akreditācijai.

Iespējamo korupcijas risku novēršanai ir izstrādāts un regulāri tiek aktualizēts VTEB pretkorupcijas pasākumu plāns un noteikti sensitīvie, ar korupcijas un interešu konflikta risku saistītie amati VTEB.

3. Valsts tiesu ekspertīžu biroja personāls

Viens no būtiskiem VTEB uzdevumiem ir ilgtermiņā piesaistīt profesionālus un uz darba rezultātu orientētus darbiniekus, lai īstenotu VTEB uzdevumu izpildi, uzticēto funkciju īstenošanu.

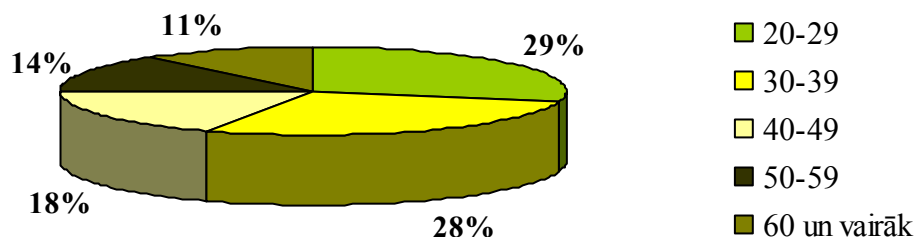
Lai nodrošinātu sistēmas efektīvu funkcionēšanu, VTEB tiek īstenota personāla politika, kuras mērķis ir nodrošināt visus procesus, kas attiecas uz darbu ar cilvēkresursiem (t.sk., atlase, vērtēšana, virzīšana, apmācība u.c.). Personāla politika tiek īstenota atbilstoši akreditācijas kritērijiem.

2011.gadā VTEB bija 51 amata vieta, vidējais faktiski nodarbināto skaits tāpat 51, no kuriem 35 ierēdņi un 16 darbinieki.

2011. gada decembra beigās VTEB strādāja 59% sievietes un 41% vīriešu.

Nodarbināto vidējais vecums VTEB 2011.gadā bijis ir 40 gadi: 57% no visiem nodarbinātajiem VTEB bijuši vecumā no 20 līdz 39 gadiem, 32% no visiem nodarbinātajiem bijuši vecumā no 40 līdz 59 gadiem, 11% - 60 gadi un vairāk (skat.1.attēlu).

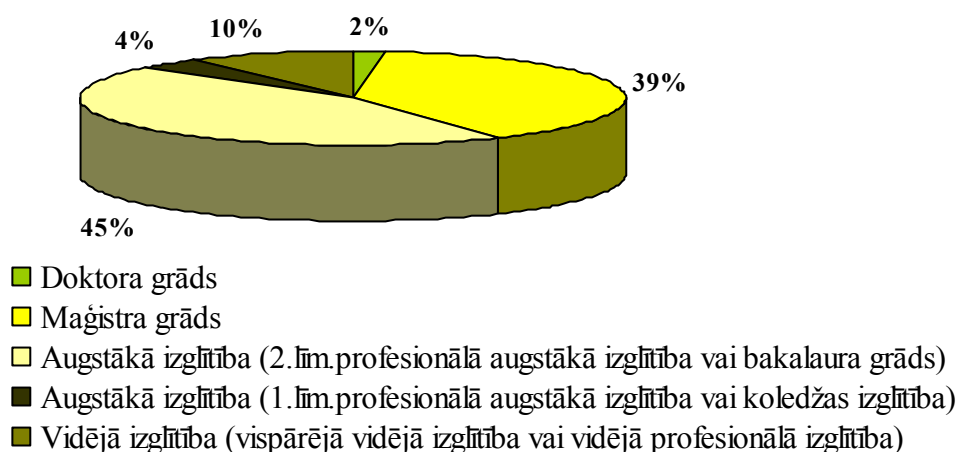
1.attēls
Nodarbināto procentuālais sadalījums pa vecuma grupām

Vidēji 86% VTEB nodarbināto ir augstākā izglītība. Pēc 2011.gada datiem, VTEB otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība vai bakalaura grāds ir bijis 45% nodarbināto, savukārt maģistra grāds ir 39% nodarbināto, doktora grāds – 2% nodarbināto (skat.2.attēlu).

Viens VTEB darbinieks 2011.gadā ieguvis bakalaura grādu, divi – 1.līmeņa augstāko izglītību, viens turpina studijas augstskolā, divi – maģistrantūrā, bet septiņi – doktorantūrā.

2.attēls
Nodarbināto izglītības līmenis 31.12.2011.

2011.gadā notika 13 VTEB nodarbināto apmācība 19 dažādās ekspertu specialitātēs. Apmācība pabeigta 5 specialitātēs un iegūti eksperta sertifikāti. Sekmīgi resertificēti 3 eksperti 4 ekspertīžu specialitātēs.

Lai nodrošinātu efektīvu VTEB izvirzīto uzdevumu veikšanu un mērķu sasniegšanu, VTEB regulāri sekmē nodarbināto profesionālo zināšanu pilnveidošanu. VTEB apmācība tiek organizēta, izmantojot ārējās un iekšējās mācības, atbalstot dalību vietēja un starptautiska līmeņa mācībās un pieredzes apmaiņas pasākumos un darba grupās. 2011.gadā:

- eksperti piedalījās 8 ENFSI ekspertu darba grupās, kvalitātes un kompetences darba grupā, pirkstu pēdu ekspertu darba grupā Rīgā sniedza 2 prezentācijas;
- 8 eksperti ar prezentācijām piedalījās starptautiskos semināros un konferencēs Nīderlandē un Igaunijā, kā arī trīs zinātniskajās konferencēs Latvijā;
- 2 eksperti piedalījās kvalifikācijas celšanā Lietuvas Tiesu ekspertīžu centrā un Austrijā *PC Crash* seminārā;
- VTEB pieredzes apmaiņas vizītēs uzņemti divi Azerbaidžānas Tiesu ekspertīžu centra darbinieki un trīs Krievijas Ziemeļrietumu Tiesu ekspertīžu centrs darbinieki,

- nodarbinātie apmeklējuši 30 seminārus un kursus, kurus rīkojušas dažādas organizācijas;
- nodrošināta pieeja speciālajiem tiesu ekspertīzes periodiskajiem un juridiskajiem žurnāliem – *Journal of Forensic Sciences, Forensic Magazine* un *Digital Forensic Investigator News, Global Forensic Science Today, Journal of Forensic Science, Jurista vārds*;
- iegādāta speciālā literatūra dažādos ekspertīžu veidos.

Personāla mainība 2011.gadā VTEB – darba attiecības tika nodibinātas ar desmit darbiniekiem, savukārt pēc pašu vēlēšanās, līguma termiņa izbeigšanās vai pārbaudes laika termiņa neizturēšanas darba tiesiskās attiecības pārtrauktas ar sešiem darbiniekiem, civildienesta attiecības – ar diviem tiesu ekspertiem. Sakarā ar darbinieku skaita samazināšanu darba tiesiskās attiecības pārtrauktas ar vienu darbinieku.

4. Valsts tiesu ekspertīžu biroja komunikācija ar sabiedrību

2011.gadā regulāri aktualizēta informācija VTEB interneta mājas lapā (www.vteb.gov.lv). Informācija par svarīgākajiem notikumiem ievietota TM mājas lapā (www.tm.gov.lv) gan latviešu, gan angļu valodā.

Par tradīciju ir kļuvusi VTEB dalība „Ēnu” dienās, kuru mērķis ir dot iespēju skolniekiem tuvāk iepazīties ar viņus interesējošām specialitātēm un nākotnē iespējamo darba vietu. 16.februārī VTEB darbiniekus „ēnoja” ne tikai jaunieši no dažādām Latvijas skolām, bet arī Tieslietu ministrs Aigars Štokenbergs ar savām septiņām „ēnām”.

25.novembrī VTEB piedalījās valsts pārvaldes iestāžu Atvērto durvju dienā.

VTEB darbinieki regulāri piedalās asins donoru kustībā.

Svarīgākie VTEB notikumi ir atspoguļoti plašsaziņas līdzekļos un elektroniskajos medijos. 2011.gadā informācija par VTEB bija gan televīzijas programmā „Bez tabu”, gan radio programmā „Zināmais nezināmajā”.

5. 2012.gadā plānotie pasākumi

Veikt VTEB reakreditāciju visā esošajā akreditācijas sfērā atbilstoši standarta LVS EN ISO/IEC 17025 un LATAK prasībām.

Paplašināt VTEB akreditācijas sfēru ar polimēru izstrādājumu ekspertīžu jomu un metodi „Krustojošos līniju secības noteikšana”.

Sagatavot šāvienu pēdu izpētes ekspertīžu jomu, elementu sastāva noteikšanu ar SEM/EDS metodi un transportlīdzekļu sadursmes mehānisma izpētes metodi akreditācijai un iesniegt LATAK pieteikumu jomas un metožu akreditācijai.

Iesniegt apliecinājumus Tiesu ekspertu padomei eksperta tiesību/kvalifikācijas iegūšanai 6 ekspertiem.

Turpināt darbu ENFSI un tās ekspertu darba grupās.

Pedalīties ENFSI un citās starptautiskās prasmes pārbaudēs dažādās ekspertīžu jomās.

Turpināt darbu projektā „Eiropas mentorings tiesu ekspertīžu laboratoriju akreditācijai”.

Turpināt lekciju darbu un praktiskās nodarbības tiesnešiem, prokuroriem un policijas darbiniekiem.